

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (desiata komora)

z 30. mája 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia – Nariadenie (ES) č. 883/2004 – Vecná pôsobnosť – Článok 3 – Vyhlásenie členských štátov podľa článku 9 – Preklenovací dôchodok – Kvalifikácia – Povinné preddôchodkové systémy – Vylúčenie pravidla sčítania dôb podľa článku 66“

Vo veci C-517/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Odvolací súd Gdansk, III. oddelenie pre pracovnoprávne spory a spory zo sociálneho poistenia, Poľsko) z 20. septembra 2016 a doručený Súdnemu dvoru 4. októbra 2016, ktorý súvisí s konaním:

Stefan Czerwiński

proti

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku,

SÚDNY DVOR (desiata komora),

v zložení: sudcovia A. Borg Barthet, vykonávajúci funkciu predsedu desiatej komory, M. Berger a F. Biltgen (spravodajca),

generálny advokát: E. Tančev,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku, v zastúpení: A. Bołtruczyk, radca právny,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- dánska vláda, v zastúpení: J. Nymann-Lindegren, M. N. Lyshøj a C. Thorning, splnomocnení zástupcovia,
- Európsky parlament, v zastúpení: A.-M. Dumbrăvan a A. Pospíšilová Padowska, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: poľština.

- Rada Európskej únie, v zastúpení: A. Norberg a K. Pleśniak, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: D. Martin a A. Szymkowska, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 1, 3 a 9 a platnosti článku 66 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 z 22. mája 2012 (Ú. v. EÚ L 149, 2012, s. 4) (ďalej len „nariadenie č. 883/2004“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Stefanom Czerwińskim a Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku (Úrad sociálneho zabezpečenia, pokladňa v Gdansku, Poľsko) (ďalej len „ZUS“) vo veci odmietnutia tejto poisťovne zohľadniť na účely priznania preklenovacieho dôchodku doby príspevkov zodpovedajúce činnostiam vykonávaným dotknutou osobou v iných členských štátoch Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP).

Právny rámec

Dohoda o Európskom hospodárskom priestore

- 3 Podľa článku 29 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3):

„Aby sa zabezpečila sloboda pohybu pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb, zmluvné strany zabezpečia v oblasti sociálneho zabezpečenia v zmysle prílohy VI pre pracovníkov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich závislých rodinných príslušníkov najmä:

- a) na účely nadobudnutia a zachovania nároku na dávky a stanovenia ich výšky započítanie všetkých dôb získaných, podľa práva viacerých krajín;
 - b) výplatu dávok osobám s bydliskom na území zmluvných strán.“
- 4 Príloha VI Dohody o Európskom hospodárskom priestore, zmenená rozhodnutím Spoločného výboru EHP č. 76/2011 z 1. júla 2011 (Ú. v. EÚ L 262, 2011, s. 33), zmieňuje vo svojom bode I, nazvanom „Všeobecná koordinácia sociálneho zabezpečenia“, nariadenie č. 883/2004 a jeho neskoršie zmeny.

Právo Únie

5 Podľa odôvodnenia 33 nariadenia č. 883/2004:

„Je potrebné zahrnúť povinné preddôchodkové systémy do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia a tak zaručiť rovnaké zaobchádzanie a možnosť exportu preddôchodkových dávok ako aj udelenia rodinných dávok a dávok zdravotnej starostlivosti danej osobe v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia; pravidlo o sčítaní dôb by sa však nemalo zahrnúť, pretože iba veľmi obmedzený počet členských štátov má povinné preddôchodkové systémy.“

6 Článok 1 tohto nariadenia, nazvaný „Definície“, znie:

„Na účely tohto nariadenia:

...

x) ‚preddôchodková dávka‘ znamená všetky peňažné dávky iné ako dávka v nezamestnanosti alebo dávka predčasného starobného dôchodku, poskytované od určitého veku pracovníkov, ktorí znížili, skončili alebo pozastavili svoju zárobkovú činnosť až do veku, v ktorom majú nárok na starobný dôchodok alebo predčasný dôchodok, pričom ich získanie sa nepodmieňuje tým, aby daná osoba bola k dispozícii službám zamestnanosti príslušného štátu; ‚dávka predčasného starobného dôchodku‘ znamená dávku poskytovanú skôr, ako sa dosiahne normálny vek nároku na dôchodok, a ktorá sa poskytuje naďalej aj po dosiahnutí takéhoto veku, alebo sa nahradí inou starobnou dávkou;

...“

7 Článok 3 tohto nariadenia, nazvaný „Vecná pôsobnosť“, v odseku 1 stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

...

d) dávky v starobe;

...

i) preddôchodkové dávky;

...“

8 Článok 6 toho istého nariadenia znie:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, príslušná inštitúcia členského štátu, právne predpisy ktorého:

- nadobudnutie, zachovanie, trvanie alebo znovunadobudnutie práva na dávky,
- pokrytie právnymi predpismi, alebo
- prístup k alebo vyňatie z povinného, voliteľného nepretržitého alebo dobrovoľného poistenia,

podmieňujú ukončením dôb poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliskom, zohľadní v potrebnom rozsahu doby poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliska, dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokolvek iného členského štátu, ako keby tieto doby boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje.“

9 Článok 9 nariadenia č. 883/2004 stanovuje:

„1. Členské štáty písomne oznámia Európskej komisii vyhlásenia vykonané v súlade s článkom 1 písm. 1), právne predpisy a systémy uvedené v článku 3, uzavreté dohovory uvedené v článku 8 ods. 2, minimálne dávky uvedené v článku 58 a skutočnosť, že neexistuje systém poistenia uvedený v článku 65a ods. 1, ako aj významné zmeny a doplnenia. V takýchto oznámeniach sa uvádza dátum, od ktorého sa toto nariadenie bude uplatňovať na systémy uvedené členskými štátmi v ich vyhláseniach.

2. Tieto oznámenia sa každoročne predkladajú Európskej komisii a v potrebnom rozsahu sa uverejňujú.“

10 Článok 66 tohto nariadenia uvádza, že „ak uplatniteľné právne predpisy podmieňujú nárok na preddôchodkové dávky dosiahnutím dôb poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, článok 6 sa neuplatňuje“.

Poľské právo

11 Podľa článku 3 ods. 1 ustawa o emeryturach pomostowych (zákon o preklenovacích dôchodkoch) z 19. decembra 2008, v konsolidovanom znení (Dz. U., 2015, položka 965) (ďalej len „zákon o preklenovacích dôchodkoch“), prácami v špecifických podmienkach sú práce spojené s rizikom, ktoré s pribúdajúcim vekom môžu s veľkou pravdepodobnosťou zapríčiniť trvalé poškodenie zdravia, vykonávané v špecifickom pracovnom prostredí v dôsledku prírodných síl alebo technologických procesov, ktoré napriek použitiu preventívnych technických, organizačných a zdravotných prostriedkov stavajú pred pracovníkov požiadavky, ktoré prekračujú úroveň ich spôsobilostí, ktoré sú v dôsledku starnutia obmedzené ešte pred dosiahnutím dôchodkového veku do takej miery, že bránia výkonu ich práce na súčasnom pracovnom mieste. Zoznam prác vykonávaných v špecifických podmienkach je obsiahnutý v prílohe č. 1 tohto zákona.

12 Článok 3 ods. 3 uvedeného zákona definuje práce špecifického charakteru ako práce vyžadujúce osobitnú zodpovednosť alebo osobitnú fyzickú a psychickú spôsobilosť, u ktorých sa schopnosť ich náležitého vykonávania bez ohrozenia verejnej bezpečnosti, vrátane zdravia a života iných osôb, znižuje pred dosiahnutím dôchodkového veku v dôsledku zhoršenia fyzickej a psychickej spôsobilosti súvisiacej s procesom starnutia. Zoznam prác špecifického charakteru je obsiahnutý v prílohe č. 2 tohto zákona.

13 Článok 4 zákona o preklenovacích dôchodkoch stanovuje podmienky, ktoré musia byť splnené na vznik nároku na preklenovací dôchodok. Pracovník tak musí:

„1. byť narodený po 31. decembri 1948,

2. vykonávať práce v špecifických podmienkach alebo práce špecifického charakteru minimálne 15 rokov,

3. dosiahnuť vek minimálne 55 rokov u žien a minimálne 60 rokov u mužov,

4. preukázať príspevkové a nepríspevkové doby... minimálne 20 rokov u žien a minimálne 25 rokov u mužov,

5. vykonávať pred 1. januárom 1999 práce v špecifických podmienkach alebo práce špecifického charakteru v zmysle článku 3 ods. 1 a 3 zákona o preklenovacích dôchodkoch alebo článkov 32 a 33 [ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zákon o starobných dôchodkoch a ostatných dôchodkoch vyplácaných sociálnou poisťovňou) zo 17. decembra 1998 (Dz. U., 2016, položka 887)],
 6. vykonávať po 31. decembri 2008 prácu v špecifických podmienkach alebo špecifického charakteru v zmysle článku 3 ods. 1 a 3 zákona o preklenovacích dôchodkoch,
 7. splniť podmienku rozviazania svojho pracovného pomeru.“
- 14 Podľa článku 8 zákona o preklenovacích dôchodkoch pracovník vykonávajúci práce v špecifických podmienkach uvedených v bodoch 20, 22 a 32 prílohy č. 1 k uvedenému zákonu, ktorý spĺňa podmienky uvedené v jeho článku 4 bodoch 1 a 4 až 7, nadobúda právo na preklenovací dôchodok, ak dosiahol vek minimálne 50 rokov u žien a minimálne 55 rokov u mužov a má dobu zamestnania v špecifických podmienkach minimálne 10 rokov.
- 15 Podľa článku 16 tohto zákona právo na preklenovací dôchodok zaniká buď dňom predchádzajúcim dňu nadobudnutia práva na starobný dôchodok, ktorý prizná rozhodnutím dôchodkový orgán alebo iný dôchodkový orgán stanovený v osobitných predpisoch, alebo dňom dosiahnutia dôchodkového veku, alebo dňom smrti oprávneného.
- 16 Článok 6 ods. 1 a 2 zákona o starobných dôchodkoch a ostatných dôchodkoch vyplácaných sociálnou poisťovňou (ďalej len „zákon o starobných dôchodkoch“) stanovuje:
- „1. Dobami prispievania sú nasledujúce doby:
- (1) doba platenia poistenia,
- ...
2. Za doby prispievania sa považujú aj doby pred 15. novembrom 1991, za ktoré bol platený príspevok na sociálne zabezpečenie alebo za ktoré nebolo povinné platiť príspevok na sociálne zabezpečenie:
1. zamestnania po ukončení 15. roku života:
- ...
- d) poľských štátnych príslušníkov v zahraničí: u iných zahraničných zamestnávateľov, pokiaľ počas doby zamestnania v zahraničí boli platené príspevky na sociálne zabezpečenie v Poľsku...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 17 Pán Czerwiński, narodený 1. januára 1951, dosiahol, pokiaľ ide o príspevkové a nepríspevkové doby v Poľsku, 23 rokov a 6 mesiacov.
- 18 Okrem toho v priebehu rokov 2005 až 2011 pracoval ako vedľajší mechanik na lodi v Nemecku a ako vedúci mechanik na lodi v Nórsku. V priebehu týchto období činnosti platil príspevky nemeckým a nórskeym orgánom sociálneho zabezpečenia.
- 19 Dňa 12. júna 2013 dotknutá osoba podala žiadosť o preklenovací dôchodok na ZUS.

- 20 Rozhodnutím z 31. júla 2013 ZUS zamietol žiadosť z dôvodu, že dotknutá osoba nepreukázala k 1. januáru 2009 ani 15 odpracovaných rokov v práci v špecifických podmienkach alebo špecifického charakteru v zmysle článku 3 ods. 1 a 3 zákona o preklenovacích dôchodkoch, ani 25 rokov príspevkových a nepríspevkových dôb vyžadovaných tým istým zákonom.
- 21 Pán Czerwiński podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie.
- 22 Rozsudkom z 28. januára 2015 Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Krajský súd Gdansk, VII. oddelenie pre pracovnoprávne spory a spory zo sociálneho poistenia, Poľsko) toto odvolanie zamietol. Podľa tohto súdu pán Czerwiński odôvodnil 15 rokov práce vykonávanej v špecifických podmienkach požadovaných zákonom, ale nemohol sa odvolávať na 25 rokov prispievania, keďže obdobia prispievania v zahraničí nemožno na tento účel zohľadniť.
- 23 Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Odvolací súd Gdansk, III. oddelenie pre pracovnoprávne spory a spory zo sociálneho poistenia, Poľsko), ktorý rozhodol o odvolaní pána Czerwińskiego proti tomuto rozsudku, má pochybnosti, pokiaľ ide o kvalifikáciu preklenovacieho dôchodku.
- 24 Hoci vyhlásenie poľských orgánov v súlade s článkom 9 nariadenia č. 883/2004 naznačuje, že preklenovacie dôchodky patria do kategórie preddôchodkových dávok, vnútroštátny súd sa pýta, či by sa tieto dôchodky nemali považovať za dávky v starobe. V tomto kontexte sa domnieva, že je potrebné určiť, či zaradenie dávky do jednej z častí sociálneho zabezpečenia vymenovaných v článku 3 nariadenia č. 883/2004, vykonané príslušným vnútroštátnym orgánom vo vyhlásení, ktoré má vypracovať dotknutý členský štát podľa článku 9 tohto nariadenia, má konečnú povahu alebo či ho môžu posúdiť vnútroštátne súdy.
- 25 Vnútroštátny súd uvádza, že ak by sa preklenovací dôchodok považoval za dávku v starobe, bolo by pravidlo sčítania dôb stanovené v článku 6 nariadenia č. 883/2004 uplatniteľné.
- 26 Ak by naopak preklenovací dôchodok patril do kategórie preddôchodkových dávok, vznikla by otázka, či je vylúčenie pravidla sčítania dôb poistenia tak, ako vyplýva z článku 66 nariadenia č. 883/2004, zlučiteľné s cieľom ochrany v oblasti sociálneho zabezpečenia vyplývajúcim z článku 48 písm. a) ZFEÚ.
- 27 Za týchto podmienok Sąd Apelacyjny w Gdańsku (Odvolací súd Gdansk) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Môže zaradenie dávky do jednej z častí sociálneho zabezpečenia vymenovaných v článku 3 nariadenia č. 883/2004, ktoré uskutočnil členský štát vo vyhlásení vykonanom na základe článku 9 uvedeného nariadenia, podliehať posúdeniu vnútroštátnym orgánom alebo súdom?
 2. Je dávkou v starobe v zmysle článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004 preklenovací dôchodok vyplývajúci zo [zákona o preklenovacích dôchodkoch]?
 3. Plní vylúčenie – v súvislosti s preddôchodkovými dávkami – pravidla sčítania dôb poistenia (článok 66 a odôvodnenie 33 nariadenia č. 883/2004) ochrannú funkciu v oblasti sociálneho zabezpečenia vyplývajúcu z článku 48 písm. a) [ZFEÚ]?“

O prvej prejudiciálnej otázke

- 28 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či zaradenie sociálnej dávky do jednej z častí sociálneho zabezpečenia vymenovaných v článku 3 nariadenia č. 883/2004, vykonané príslušným vnútroštátnym orgánom vo vyhlásení vykonanom členským štátom podľa článku 9 ods. 1 tohto nariadenia, má konečnú povahu alebo či ho môžu posúdiť vnútroštátne súdy.
- 29 Pokiaľ ide o vyhlásenie podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, Súdny dvor rozhodol, že členské štáty majú povinnosť oznámiť právne predpisy a systémy týkajúce sa dávok sociálneho zabezpečenia, ktoré spadajú do vecnej pôsobnosti tohto nariadenia, a ktoré musia tieto členské štáty dodržiavať pri súčasnom rešpektovaní požiadaviek vyplývajúcich z článku 4 ods. 3 ZEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. marca 2016, Komisia/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, bod 36).
- 30 Zo zásady lojalnej spolupráce zakotvenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ totiž vyplýva, že každý členský štát musí na účely vyhlásenia uvedeného v článku 9 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 starostlivo preskúmať svoje vlastné systémy sociálneho zabezpečenia, a ak je to vhodné, po skončení tohto preskúmania vyhlásiť, že tieto systémy spadajú do pôsobnosti uvedeného nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. marca 2016, Komisia/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, bod 37 a citovanú judikatúru).
- 31 Toto vyhlásenie tak zakladá domnienku, že vnútroštátne právne predpisy oznámené podľa článku 9 nariadenia č. 883/2004 spadajú do vecnej pôsobnosti tohto nariadenia a v zásade zaväzujú ostatné členské štáty (rozsudok z 3. marca 2016, Komisia/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, bod 38).
- 32 Skutočnosť, že vnútroštátny zákon alebo iný právny predpis nebol uvedený vo vyhlásení podľa článku 9 nariadenia č. 883/2004, sama osebe naopak nepreukazuje, že tento zákon alebo iný právny predpis nepatrí do vecnej pôsobnosti tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. júla 1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, bod 20 a citovanú judikatúru, ako aj z 19. septembra 2013, Hliddal a Bornand, C-216/12 a C-217/12, EU:C:2013:568, bod 46).
- 33 Súdny dvor totiž opakovane rozhodol, že rozdiel medzi dávkami, ktoré patria do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, a dávkami vylúčenými z jeho pôsobnosti spočíva v podstate v znakoch, ktoré tvoria každú dávku, najmä v účele takejto dávky a podmienkach jej priznania, a nie v tom, či vnútroštátna právna úprava v oblasti dávok sociálneho zabezpečenia túto dávku určitým spôsobom kvalifikuje (rozsudky z 27. marca 1985, Scrivner a Cole, 122/84, EU:C:1985:145, bod 18; z 11. júla 1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, bod 21, ako aj z 5. marca 1998, Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, bod 19 a citovaná judikatúra).
- 34 V každom prípade na to, aby vnútroštátna právna úprava patrila do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, musí sa vzťahovať na jedno z rizík výslovne vymenovaných v článku 3 ods. 1 tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. marca 1985, Scrivner a Cole, 122/84, EU:C:1985:145, bod 19, ako aj z 11. júla 1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, bod 22).
- 35 V predmetnej veci, keďže vnútroštátny súd sa pýta, či sa dávka dotknutá vo veci samej má považovať za preddôchodkovú dávku alebo za dávku v starobe, je nepochybné, že táto dávka je spojená s jedným z rizík vymenovaných v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004.
- 36 Ak však existujú pochybnosti, pokiaľ ide o kvalifikáciu dávky sociálneho zabezpečenia príslušným vnútroštátnym orgánom v jeho vyhlásení podľa článku 9 nariadenia č. 883/2004, je úlohou členského štátu, ktorý urobil toto vyhlásenie, prehodnotiť jeho dôvodnosť a prípadne ho zmeniť (pozri analogicky rozsudok z 3. marca 2016, Komisia/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, bod 39).

- 37 V tomto kontexte Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o spore týkajúcom sa vnútroštátnej právnej úpravy, môže byť vždy povolaný zaoberať sa kvalifikáciou dávky dotknutej vo veci, ktorá mu je predložená, a prípadne obrátiť sa na Súdny dvor so súvisiacou prejudiciálnou otázkou s cieľom určiť, či táto právna úprava patrí do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 883/2004 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. marca 2016, Komisia/Malta, C-12/14, EU:C:2016:135, bod 43).
- 38 Vzhľadom na to, že kvalifikáciu dávky sociálneho zabezpečenia v zmysle nariadenia č. 883/2004 musí vykonať dotknutý vnútroštátny súd autonómne a v závislosti od znakov, ktoré sú charakteristické pre dotknutú dávku sociálneho zabezpečenia, prípadne aj na základe položenia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, zaradenie sociálnych dávok vo vyhlásení vykonanom príslušným vnútroštátnym orgánom podľa článku 9 tohto nariadenia nemôže mať konečnú povahu.
- 39 Hlavný cieľ nariadenia č. 883/2004, ktorým je zabezpečiť koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia v rámci voľného pohybu pracovníkov so súčasným zaručením rovnosti zaobchádzania z hľadiska rôznych právnych úprav, by bol totiž vážne ohrozený, ak by každý členský štát mohol tým, že nezahrnie niektoré dávky sociálneho zabezpečenia do vyhlásenia alebo naopak, že ich doň zahrnie, diskrečne určiť pôsobnosť tohto nariadenia.
- 40 Preto treba odpovedať na prvú otázku tak, že zaradenie sociálnej dávky do jednej z častí sociálneho zabezpečenia vymenovaných v článku 3 nariadenia č. 883/2004, vykonané príslušným vnútroštátnym orgánom vo vyhlásení vykonanom členským štátom podľa článku 9 ods. 1 tohto nariadenia, nemá konečnú povahu. Kvalifikáciu sociálnej dávky môže vykonať dotknutý vnútroštátny súd autonómne a v závislosti od znakov, ktoré sú charakteristické pre dotknutú sociálnu dávku, prípadne aj na základe položenia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru.

O druhej prejudiciálnej otázke

- 41 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má preklenovací dôchodok považovať za „dávku v starobe“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004 alebo za „preddôchodkovú dávku“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. i) toho istého nariadenia.
- 42 Na úvod treba uviesť, že odpoveď na túto otázku je určujúca pre prejednanie žiadosti o priznanie preklenovacieho dôchodku. Hoci sa tento dôchodok má považovať za „dávku v starobe“ a vzhľadom na skutočnosť, že priznanie takejto dávky podlieha splneniu dôb poistenia, zamestnania, neplatenej činnosti alebo pobytu, príslušná inštitúcia členského štátu musí zohľadniť v súlade s článkom 6 nariadenia č. 883/2004 všetky doby dosiahnuté podľa právnej úpravy každého iného členského štátu, dokonca tiež každého iného členského štátu EHP, ako keby išlo o doby dosiahnuté v členskom štáte, do ktorého patrí táto inštitúcia. Ak je naopak tento dôchodok kvalifikovaný ako „preddôchodková dávka“, článok 66 nariadenia č. 883/2004 vylučuje uplatnenie pravidla sčítania dôb stanoveného v článku 6 tohto nariadenia.
- 43 Pokiaľ ide o určenie povahy dávky vo veci samej, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry na dávky sociálneho zabezpečenia treba bez ohľadu na špecifiká rôznych vnútroštátnych právnych úprav hľadieť tak, že sú rovnakej povahy, ak majú rovnaký predmet, účel, ako aj základ pre výpočet a podmienky priznania. Za relevantné kritériá na klasifikáciu dávok naopak netreba považovať ich čisto formálne znaky (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. júla 1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, bod 13; z 18. júla 2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, bod 25, a z 11. septembra 2008, Petersen, C-228/07, EU:C:2008:494, bod 21).
- 44 Súdny dvor spresnil, že na odlíšenie jednotlivých kategórií dávok sociálneho zabezpečenia treba vziať do úvahy riziko, ktoré každá z týchto dávok kryje (rozsudky z 18. júla 2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, bod 27, ako aj z 19. septembra 2013, Hliddal a Bornand, C-216/12 a C-217/12, EU:C:2013:568, bod 52).

- 45 Pre dávky v starobe uvedené v článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004 je tak príznačná najmä skutočnosť, že slúžia na zaistenie životných potrieb osôb, ktoré po dosiahnutí dôchodkového veku ukončia svoje zamestnanie a nie sú viac povinné evidovať sa na úrade práce (rozsudok z 5. júla 1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, bod 14).
- 46 Aj keď preddôchodkové dávky vykazujú určité podobnosti s dávkami v starobe, pokiaľ ide o ich predmet a účel, a to okrem iného zaistenie životných potrieb osôb, ktoré dosiahli určitý vek, sa naopak od nich líšia najmä v rozsahu, v akom sledujú cieľ spojený s politikou zamestnanosti, a to prispievaním k uvoľneniu pracovných miest obsadených zamestnancami v preddôchodkovom veku v prospech mladších nezamestnaných osôb, cieľ, ktorý sa objavil v kontexte hospodárskej krízy, ktorá postihla Európu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júla 1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, body 16 a 17). Taktiež v prípade skončenia hospodárskej činnosti podniku prispieva priznanie takejto dávky k zníženiu počtu prepustených pracovníkov, na ktorých sa vzťahuje režim poistenia v nezamestnanosti (pozri analogicky rozsudok z 11. júla 1996, Otte, C-25/95, EU:C:1996:295, bod 31).
- 47 Z toho vyplýva, že preddôchodkové dávky viac súvisia s kontextom hospodárskej krízy, reštrukturalizácie, prepúšťania a racionalizácie.
- 48 Okrem toho treba zdôrazniť, že hoci povinné preddôchodkové systémy nepatrili do pôsobnosti právnej úpravy uplatniteľnej na režimy sociálneho zabezpečenia migrujúcich pracovníkov pred nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 883/2004, pojem „preddôchodková dávka“ je v súčasnosti definovaný v článku 1 písm. x) tohto nariadenia a predstavuje všetky iné peňažné dávky ako dávku v nezamestnanosti alebo dávku predčasného starobného dôchodku, poskytované od určitého veku pracovníkov, ktorí znížili, skončili alebo pozastavili svoju zárobkovú činnosť, až do veku, v ktorom majú nárok na starobný dôchodok alebo predčasný dôchodok, pričom ich získanie sa nepodmieňuje tým, aby daná osoba bola k dispozícii službám zamestnanosti príslušného štátu.
- 49 Podľa toho istého ustanovenia sa „preddôchodková dávka“ odlišuje od „dávky predčasného starobného dôchodku“ v rozsahu, v akom sa táto posledná uvedená dávka poskytuje skôr, ako dotknutá osoba dosiahne normálny vek nároku na dôchodok, a ktorá sa poskytuje naďalej aj po dosiahnutí takéhoto veku, alebo sa nahradí inou starobnou dávkou.
- 50 Vo svetle týchto úvah treba preskúmať, či takú dávku, o akú ide vo veci samej, treba považovať za „dávku v starobe“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004 alebo za „preddôchodkovú dávku“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. i) tohto nariadenia.
- 51 Pokiaľ ide predovšetkým o predmet a účel dávky dotknutej vo veci samej, z článku 3 zákona o preklenovacích dôchodkoch vyplýva, a to najmä z jeho odsekov 1 a 3, že preklenovací dôchodok sa týka pracovníkov, ktorí vykonávali práce spojené s rizikom v špecifických pracovných podmienkach, ktoré môžu zapríčiniť trvalé poškodenie zdravia alebo ktoré vyžadujú napriek technologickému pokroku osobitné psychické alebo fyzické schopnosti, ktoré sú v dôsledku starnutia znížené alebo obmedzené ešte pred dosiahnutím dôchodkového veku do takej miery, že bránia výkonu ich práce na súčasnom pracovnom mieste, a dokonca sa týka pracovníkov, ktorí už nie sú schopní zaručiť výkon práce špecifického charakteru, ako sú práce vyžadujúce osobitnú zodpovednosť alebo spôsobilosť a ktorí ju v dôsledku zhoršenia fyzickej a psychickej spôsobilosti súvisiacej s procesom starnutia už nemôžu vykonávať bez ohrozenia zdravia a života iných osôb.
- 52 Aj keď *a priori* príjemca preklenovacieho dôchodku rovnako ako pracovník, ktorý má nárok na preddôchodkovú dávku v zmysle článku 1 písm. x) nariadenia č. 883/2004, skončil alebo pozastavil svoju pracovnú činnosť do veku, v ktorom mu vznikne nárok na starobný dôchodok, nič to nemení na tom, že preklenovací dôchodok nesúvisí so situáciou na trhu práce v kontexte hospodárskej krízy alebo s hospodárskou schopnosťou podniku v rámci reštrukturalizácie, ale výlučne s povahou práce, ktorá má osobitnú povahu alebo je vykonávaná v špecifických podmienkach.

- 53 Keďže okrem toho dotknutá vnútroštátna právna úprava výslovne odkazuje na proces starnutia pracovníkov a nijako nezmieňuje cieľ uvoľnenia pracovných miest v prospech mladších osôb, súvisí dávka dotknutá vo veci samej skôr s dávkou v starobe.
- 54 Pokiaľ ide ďalej o základ pre výpočet dávky dotknutej vo veci samej, z rozhodnutia vnútroštátneho súdu v podstate vyplýva, že výška preklenovacieho dôchodku je určená v závislosti od výšky starobného dôchodku, pričom článok 14 ods. 3 zákona o preklenovacích dôchodkoch spresňuje, že výška preklenovacieho dôchodku nesmie byť nižšia ako výška najnižšieho starobného dôchodku, ako je stanovená zákonom o dôchodkoch. Články 18, 19 a 20 zákona o preklenovacích dôchodkoch navyše upravujú práva na dávky v stave odkázanosti na pozostalostný dôchodok a na príspevok na náklady spojené s pohrebom za rovnakých podmienok, ako sú stanovené v zákone o dôchodkoch.
- 55 Pokiaľ ide nakoniec o podmienky priznania dávky dotknutej vo veci samej, treba uviesť, že článok 4 zákona o preklenovacích dôchodkoch definuje všeobecné podmienky týkajúce sa veku, odpracovaných rokov v zamestnaní, ako aj preukázania dlhodobých príspevkových a nepríspevkových dôb, čo sú v zásade požiadavky týkajúce sa priznania dávok v starobe, ktoré sú odlišné od všeobecne stanovených podmienok pre priznanie preddôchodkových dávok.
- 56 Pokiaľ ide konkrétnejšie o stratu práva na preklenovací dôchodok, treba zdôrazniť, že, aj keď z článku 16 zákona o preklenovacích dôchodkoch vyplýva, že právo na túto dávku zaniká dňom predchádzajúcim dňu nadobudnutia práva na starobný dôchodok, spis predložený Súdnemu dvoru však neobsahuje nijakú skutočnosť, ktorá by umožňovala vylúčiť, že ide o dávku predčasného starobného dôchodku v zmysle článku 1 písm. x) nariadenia č. 883/2004 v rozsahu, v akom bude preklenovací dôchodok po dosiahnutí normálneho veku pre vznik práva na starobný dôchodok naďalej vyplácaný, alebo v akom bude preklenovací dôchodok nahradený inou dávkou v starobe.
- 57 Za týchto podmienok treba konštatovať, že ako z predmetu a účelu dávky dotknutej vo veci samej, tak aj zo základu pre jej výpočet a podmienok jej priznania vyplýva, že takáto dávka sa týka rizika staroby uvedeného v článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004 a že sa na ňu z tohto dôvodu uplatní pravidlo sčítania dôb.
- 58 V dôsledku toho treba na druhú otázku odpovedať tak, že dávka, akou je dávka dotknutá vo veci samej, sa má považovať za „dávku v starobe“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004.

O tretej prejudiciálnej otázke

- 59 Vzhľadom na odpoveď na prvé dve otázky nie je na tretiu otázku opodstatnené odpovedať.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (desiata komora) rozhodol takto:

- 1. Zaradenie sociálnej dávky do jednej z častí sociálneho zabezpečenia vymenovaných v článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vykonané príslušným vnútroštátnym orgánom vo vyhlásení vykonanom členským štátom podľa článku 9 ods. 1 tohto nariadenia nemá konečnú povahu.**

Kvalifikáciu sociálnej dávky môže vykonať dotknutý vnútroštátny súd autonómne a v závislosti od znakov, ktoré sú charakteristické pre dotknutú sociálnu dávku, prípadne aj na základe polozenia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru.

- 2. Dávka, akou je dávka dotknutá vo veci samej, sa má považovať za „dávku v starobe“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 883/2004.**

Podpisy